

Richtsnoeren voor de naleving van de
overeengekomen bovenwettelijke criteria
voor de bij- en meestook van biomassa

Versie 1.0 – 18 september 2018

Richtsnoeren voor de naleving van de overeengekomen bovenwettelijke criteria voor de bij- en meestook van biomassa

Versie 1.0 – 18 september 2018

Inleiding

In het Convenant Duurzaamheid Biomassa (18 maart 2015; Bijlage A) zijn duurzaamheidseisen overeengekomen voor de inzet van biomassa in bij- en meestook. Dit betreft criteria die worden opgenomen in de SDE+ en criteria die niet passen bij een wettelijke verankering.

Voor naleving van deze zgn. wettelijke en de bovenwettelijke criteria legt het Convenant een rapportageverplichting op aan de energiebedrijven om aan te tonen dat aan deze criteria wordt voldaan. Voor duurzaam bosbeheer moet certificering gebruikt, voor alle overige eisen mag ook verificatie toegepast:

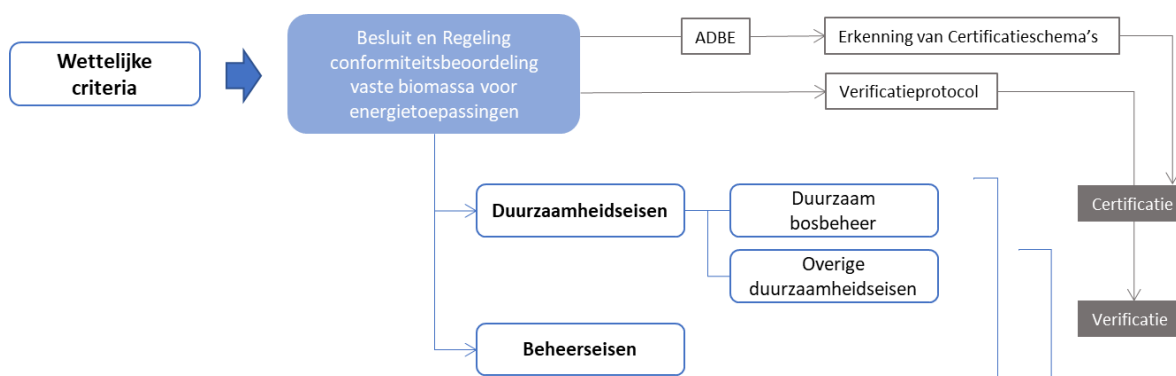
Artikel 1.3 – De energiebedrijven zullen in de jaarlijkse rapportage aantonen, zoals bedoeld in artikel 7, dat het gebruik van biomassa voldoet aan de wettelijke eisen en aan alle tussen partijen in aanvulling op de wettelijke eisen overeengekomen eisen.

Artikel 1.4 – Het aantonen van de eisen ten aanzien van duurzaam bosbeheer gebeurt via certificering. Voor de overige eisen gaat de voorkeur uit naar certificering, maar kan ook verificatie worden gebruikt indien de markt nog niet voorziet in certificeringssystemen voor deze overige eisen.

De implementatie van de wettelijke en bovenwettelijke criteria is strikt gescheiden, vanwege de specifieke aard van de bovenwettelijke criteria die niet in wet- en regelgeving kunnen worden vastgelegd:

▪ Wettelijke criteria

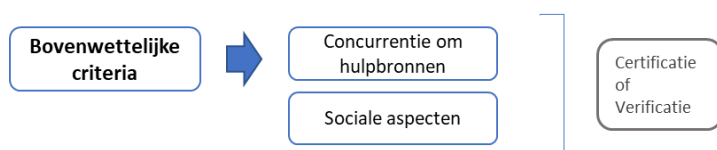
De wettelijke criteria zijn vastgelegd in het Besluit en Regeling conformiteitsbeoordeling vaste biomassa voor energietoepassingen. Hierin is ook vastgelegd met welke certificatieschema's en met welk verificatieprotocol de naleving moet aangetoond (zie figuur 1). De reikwijdte van het aangewezen Verificatieprotocol betreft de wettelijke criteria; dit is ook de reikwijdte voor de toetsing door de Adviescommissie Duurzaamheid Biomassa voor Energietoepassingen (ADBE) van bestaande certificatieschema's.

Figuur 1. Schematisch overzicht van de implementatie van de wettelijke criteria.

▪ Bovenwettelijke criteria

De bovenwettelijke criteria zijn op vrijwillige basis door de Convenantpartijen overeengekomen. In een overleg tussen NGO's en bedrijven zijn de bovenwettelijke criteria inhoudelijk nader aangevuld. Ze adresseren de concurrentie om hulpbronnen en sociale aspecten. Ook is er een algemene *guidance* opgesteld wanneer deze criteria niet van toepassing zijn. De resultaten zijn opgenomen in de bijlage bij dit document, zijnde 'BIJLAGE 1 - Overeengekomen criteria die niet passen bij een wettelijke verankering'. Figuur 2 presenteert een overzicht van de implementatie van de bovenwettelijke criteria.

Figuur 2. Schematisch overzicht van de implementatie van de bovenwettelijke criteria.

Doelstelling

Deze Richtsnoeren zijn opgesteld aan de hand van de in het overleg tussen NGO's en bedrijven overeengekomen bovenwettelijke criteria en *guidance* en zijn bedoeld om de energiebedrijven te ondersteunen bij het voldoen aan de rapportageverplichting voor de naleving van de bovenwettelijke criteria.

Met de jaarlijkse rapportage wordt verantwoording afgelegd over de geleverde inspanningen en bereikte resultaten inzake de naleving van zowel de wettelijke als de bovenwettelijke criteria. De rapportage wordt met alle Convenantpartijen gedeeld. Het Convenant voorziet ook in een overleg van de Convenantpartijen onder leiding van de voorzitter van de Borgingscommissie om het rapport en dus ook de naleving van de bovenwettelijke criteria te bespreken.

De Richtsnoeren zijn opgesteld door de Stichting Dutch Biomass Certification (DBC). Deze stichting is onder het Convenant opgericht ter ondersteuning van realisatie van de certificeringsdoelstellingen. Het bestuur wordt gevormd door de energiebedrijven en ook de milieuorganisaties hebben het recht één bestuurslid aan te wijzen.

Richtsnoeren

Dit document presenteert drie mogelijke methoden voor het rapporteren over de naleving van de bovenwettelijke criteria. Deze kunnen op vrijwillige basis en afhankelijk van behoefte en toepasbaarheid door de energiebedrijven worden gebruikt.

1. Gebruik maken van bestaande certificatieschema's

Energiebedrijven kunnen bestaande certificatieschema's inzetten die de bovenwettelijke criteria in zijn principes en criteria heeft opgenomen. Wanneer een bestaande certificatieschema slechts een gedeelte van de bovenwettelijke criteria omvat, zal met een combinatie van bestaande certificatieschema's, of andere methoden zoals hieronder beschreven, de naleving moeten worden aangetoond.

Wanneer bestaande certificatieschema's worden gebruikt, moet de implementatie van deze schema's door onafhankelijke, geaccrediteerde (ISO/IEC 17065) certificeringsinstellingen zijn gecontroleerd.

De inzet van bestaande certificatieschema's voor de naleving van de bovenwettelijke criteria hoeft zich niet te beperken tot schema's die door de minister worden goedgekeurd. Die goedkeuring betreft namelijk een andere reikwijdte, nl. de naleving van de wettelijke criteria.

2. Gebruik maken van verificatie

Energiebedrijven kunnen middels verificatie de toeleveringsketen van de biomassa laten controleren door een onafhankelijke derde (conformiteitsbeoordelingsinstantie) om aan te tonen dat de geleverde biomassa voldoet aan de bovenwettelijke criteria. De conformiteitsbeoordelingsinstantie geeft achteraf verificatieverklaringen af voor de betreffende biomassaleveringen. Deze methode kan gebruikt in combinatie met het gebruik van certificatieschema's en toegepast op die bovenwettelijke criteria die niet door bestaande certificatieschema's worden afgedekt.

3. Gebruik maken van een risico-gebaseerde benadering

Energiebedrijven kunnen een verificatie doen op regionaal niveau van de naleving van de bovenwettelijke criteria. Dit voorkomt dat elke individuele bosbeheerder moet worden gecontroleerd. De risico-analyse wordt uitgevoerd door de biomassaproducent en achteraf door een onafhankelijke, geaccrediteerde (ISO/IEC 17065) certificeringsinstelling gecontroleerd.

De uitvoering van de risico-gebaseerde benadering kan dezelfde procedure volgen als is beschreven in het Verificatieprotocol voor de risico-gebaseerde analyse van gecontroleerde biomassa en het duurzaam bosbeheer door kleine bouseigenaren (categorie 2 biomassa). De biomassaproducent voert de volgende vijf stappen uit:

- i. Bepaling van de regio;
- ii. Verzamelen van informatie voor de bovenwettelijke criteria;
- iii. Risicobeoordeling;
- iv. Vaststellen en bewaken van maatregelen om te voorkomen dat biomassa wordt betrokken met een gespecificeerd risico (mitigerende maatregelen);
- v. Monitoring van de risicobeoordeling en de vastgestelde mitigerende maatregelen.

BIJLAGE 1 - Overeengekomen criteria die niet passen bij een wettelijke verankering

Deze bijlage beschrijft de bovenwettelijke criteria zoals opgenomen in Bijlage A-III van het Convenant en nader aangevuld na overleg tussen NGO's en bedrijven. Over bijgaande principes en criteria is in juni 2016 overeenstemming bereikt tussen de betrokken partijen. De tekst zoals die in dat overleg is vastgesteld, is hieronder opgenomen.

I. Algemene guidance (gelden voor alle toetsingen van alle duurzaamheidseisen, zowel de wettelijke duurzaamheidseisen als ook de bovenwettelijke duurzaamheidseisen)

Guidance op wanneer een criterium niet van toepassing is.

In sommige gevallen hoeven één of meer criteria niet gedekt te worden door een standaard. Dit is het geval indien er geen materieel risico bestaat dat niet aan het/de betreffende criterium/criteria wordt voldaan binnen de scope waarvoor de standaard goedkeuring zoekt. Dat kan in het geval:

- Het criterium niet relevant is. Voorbeeld: er zijn geen inheemse volkeren in het gebied waar de standaard goedkeuring voor zoekt.
- Het criterium op andere wijze wordt gedekt in de wettelijke en sociale context. Voorbeeld: het criterium wordt al effectief gedekt door lokale wet- en regelgeving (effectief wil zeggen dat de wet- en regelgeving ook daadwerkelijk wordt nageleefd en gehandhaafd.)

De systeembeheerder dient hiervoor de onderbouwing aan te leveren aan de toetsingscommissie.

(Afgeleid van TPAC)

Guidance hoe om te gaan met standaarden gericht op SIR – hieronder opgenomen.

Guidance voor standaarden voor bosbeheereenheden met kleine schaal, lage intensiteit en/of laag risico

In principe zijn de criteria onafhankelijk van de schaal, intensiteit en risico (SIR), en moet binnen een bosbeheereenheid altijd aan alle criteria worden voldaan. Er is een bepaalde flexibiliteit mogelijk voor bosbeheereenheden met een kleine schaal, lage intensiteit en/of laag risico. De flexibiliteit is mogelijk voor die criteria die hieronder expliciet genoemd zijn en het gebruiken van deze flexibiliteit dient altijd onderbouwd te worden. Voor andere criteria is SIR enkel toegestaan indien aangetoond wordt dat hiermee het risico op negatieve impacts laag is. SIR is in ieder geval niet toegestaan voor de volgende criteria: het voldoen aan wet- en regelgeving en beschermen van de rechten van inheemse volken en lokale bevolking.

Idealiter hebben nationale of regionale certificeringssystemen SIR indicatoren ontwikkeld voor alle hier genoemde criteria.

- 'Schaal' refereert normaliter aan de grootte of de omvang van de beheereenheid.
- 'Intensiteit': Management activiteiten worden geacht een hoge intensiteit te hebben, als ze grote directe of indirecte invloed hebben op milieu-, sociale of economische waarden. Een activiteit met een lage intensiteit wordt geacht geringe invloed te hebben op één van deze waarden of op waarden in het algemeen.
- 'Risico' refereert in het algemeen aan de waarschijnlijkheid dat een gebeurtenis met negatieve consequenties optreedt, en ook ernst van deze consequenties.

Wettelijke eisen: (Worden opgenomen in de wettelijke eisen)

Bovenwettelijke eisen:

criterium + issue	Aanleiding en advies
II C3.1 Gezondheid en veiligheid	De omvang van de gezondheids- en veiligheidsmaatregelen van medewerkers zijn afhankelijk van de SIR van de management activiteiten.
Stakeholder engagement	De mate van het proactief betrekken van stakeholders en de mate van transparantie zijn afhankelijk van de SIR van de managementactiviteiten.

	Criterion
Concurrentie om hulpbronnen	I.P1. Biomassaproductie voor energie mag de lokale voedselvoorziening en lokale biomassatoepassingen niet in gevaar brengen.
	<u>C 1.1. Gebieden en middelen die van fundamenteel belang zijn voor het voldoen aan de basisbehoeften van de plaatselijke bevolking of inheemse volken (voor levensonderhoud, gezondheid, voeding, water, en dergelijke) worden geïdentificeerd, beschermd en gemonitord in een gedegen proces. Dit proces is gelijk aan de aanpak (criterium en guidance) voor terreinen met hoge beschermingswaarde zoals benoemd in C2.1 in document [XXX]^{1*}. De plaatselijke bevolking of inheemse volken worden betrokken bij het vaststellen van deze behoeften, bij het ontwikkelen en implementeren van maatregelen om de gebieden en middelen te beschermen en bij de monitoring.</u>
Sociale aspecten	
Belangen van belanghebbenden	II.P2. Er dient rekening gehouden te worden met de belangen van direct en indirect betrokken belanghebbenden.
Eigendoms- en gebruiksrechten	<p>C 2.1. De juridische status van het beheer van de bosbeheereenheid en de rechten van de plaatselijke bevolking, inclusief inheemse volken, ten aanzien van eigendom- of gebruiksrechten, zowel wettelijk als traditioneel, met betrekking tot de bosbeheereenheid of enig gedeelte daarvan zijn geïnventariseerd en moeten gerespecteerd worden.</p> <p><u>Toelichting:</u></p> <p>Dit criterium beschrijft een proces waarbij eerst wordt geïnventariseerd wie welke rechten heeft en dat deze worden gerespecteerd. De eerste stap, de inventarisatie van de rechten, bestaat weer uit twee sub-stappen. Één, het identificeren van 'inheemse volken' en van 'plaatselijke bevolking' met potentiële (wettelijk en) traditionele eigendoms- en gebruiksrechten. Twéé, het inventariseren van deze rechten. Bij beide sub-stappen moeten de inheemse volken en plaatselijke bevolking hun mening, ervaring en expertise worden betrokken.</p> <p>De tweede stap, het respecteren van de rechten, vereist dat de bosbeheerder geen activiteiten ontplooit die de rechten van inheemse volken of van de plaatselijke bevolking schenden.</p>
Raadpleging en toestemming	<p>C 2.2. Ten aanzien van het bosbeheer vindt effectieve communicatie met en raadpleging en participatie van belanghebbenden plaats.<u>Toelichting:</u> Rapportages zijn aanwezig over hoe en wanneer met belanghebbenden gecommuniceerd is en hoe belanghebbenden zijn betrokken.</p> <p>Toelichting: Raadpleging omvat zowel inspraak op basis van vrijelijk tot stand gekomen voorafgaande en weloverwogen instemming, zoals benoemd in C2.3, als ook betrokkenheid.</p> <p>In de onderstaande tabel wordt aangegeven waar betrokkenheid van toepassing is op de</p>

¹ Verwijzen naar document waarin guidance uiteindelijk is opgenomen. HCV criterium is nu C7.1 in staatscourant.

	<p>duurzaamheidscriteria.</p> <p>Effectieve communicatie is zowel onderdeel van betrokkenheid als een op zichzelf staande 'activiteit'. In ieder geval wordt een publieke samenvatting van het bosbeheerplan en/of audit report alsmede van de resultaten van monitoring beschikbaar gesteld aan belanghebbenden.</p> <p>C 2.3. De plaatselijke bevolking en inheemse volken moeten inspraak hebben in het bosbeheer op basis van vrijelijk tot stand gekomen voorafgaande en weloverwogen instemming, en hebben het recht toestemming te verlenen of te weigeren en, indien van toepassing, schadevergoeding te ontvangen waar hun bezittingen / gebruiksrechten op het spel staan.</p> <p><u>Toelichting:</u> Met vrijelijk tot stand gekomen voorafgaande en weloverwogen instemming wordt bedoeld: Het recht van inheemse volken en plaatselijke gemeenschappen om toestemming te verlenen of te weigeren voor activiteiten die op hun land of in hun gebieden gepland zijn, die van invloed zullen zijn op hun cultuur en traditionele kennis of waardoor hiervan gebruik zal worden gemaakt of die anderszins van invloed zijn op hun rechten, wettelijk dan wel traditioneel. De informatie waarop zij hun beslissingen zouden moeten baseren dient volledig te zijn, op een begrijpelijke manier gepresenteerd te worden en tijdig beschikbaar gesteld te worden.</p>
Openbare toegankelijkheid	<p>C 2.4. Het bosbeheerplan en de bijbehorende kaarten, relevante monitoringresultaten en informatie over de toe te passen bosbeheermaatregelen zijn openbaar toegankelijk, behoudens strikt vertrouwelijke bedrijfsinformatie.</p> <p><u>Toelichting:</u> Openbare toegankelijkheid houdt in dat indien belanghebbenden beperkt toegang tot bepaalde media hebben, het beheerplan via andere kanalen verspreid wordt. Afhankelijk van de mate van gedetailleerdheid van het beheerplan, dient ofwel het volledige plan of een samenvatting daarvan beschikbaar te zijn inclusief bijbehorende kaarten, behoudens strikt vertrouwelijke bedrijfsinformatie.</p> <p><u>Toelichting:</u> Voor zover mogelijk en noodzakelijk kan informatie over het bosbeheer ook aan de mensen in het bos worden medegedeeld door middel van ter plaatse aan te brengen markeringen of informatiepanelen.</p>
Geschillenbeslechting	<p>C 2.5. Er bestaan adequate mechanismen voor het beslechten van geschillen met betrekking tot bosbeheer, eigendoms- en gebruiksrechten, werkomstandigheden of sociale voorzieningen.</p> <p><u>Toelichting:</u> In het geval van een conflict van aanzienlijk omvang wordt de bosbeheereenheid niet gecertificeerd.</p> <p><u>Toelichting:</u> Met adequate mechanismen wordt bedoeld mechanismen voor geschillenbeslechting, waarbij klachten of geschillen in een beschreven, transparant proces worden behandeld, inclusief engagement met de betrokkenen. De afhandeling van klachten wordt daarbij gedocumenteerd.</p> <p><u>Toelichting:</u> Bij aantoonbare beschadiging of verlies van bezittingen/gebruiksrechten dient evenredig te worden gecompenseerd.</p>

Terreinen van culturele en economische waarde	C 2.6. Terreinen van culturele en traditioneel economische waarde worden in overleg met de belanghebbenden in kaart gebracht en geïnventariseerd en worden gerespecteerd.
Bijdrage aan lokale economie	C 2.7. De bosbeheerder ontplooit extra activiteiten; een bijdrage wordt geleverd aan de ontwikkeling van de plaatselijke fysieke infrastructuur en van sociale voorzieningen en programma's voor de plaatselijke bevolking, inclusief inheemse volken. Deze bijdrage wordt geleverd in samenspraak met de plaatselijke bevolking. Toelichting: De bosbeheerder is van deze eis vrijgesteld indien door lokale en/of nationale overheden met instemming van de plaatselijke bevolking in voldoende mate wordt voorzien in extra activiteiten.
Gezondheid en arbeidsomstandigheden	II.P3. Veiligheid, gezondheid en arbeidsomstandigheden dienen gewaarborgd en waar nodig verbeterd te worden.
Gezondheid en veiligheid	C 3.1. De (bos)beheerder dient gezondheids- en veiligheidsmaatregelen te treffen die minimaal voldoen aan de relevante wetgeving en in overeenstemming zijn met alle toepasselijke ILO-verdragen, ter bescherming van de werknemers, inclusief aannemers en hun personeel en, voor zover van toepassing, de plaatselijke en inheemse bevolking. <u>Toelichting:</u> In het kader van dit criterium zijn de kernverdragen van de ILO: Verdrag 155 - Beroepsveiligheid en gezondheid en de bijbehorende aanbeveling 164; Verdrag 161 - Bedrijfsgezondheidsdiensten en de bijbehorende aanbeveling 171.
Arbeidsvoorwaarden	C 3.2. Werknemers hebben het recht zich te organiseren en over loon en arbeidsomstandigheden te onderhandelen, overeenkomstig nationale wetgeving en de kernverdragen van de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO). <u>Toelichting:</u> De volgende ILO-verdragen zijn relevant: <ul style="list-style-type: none"> • 'Vrijheid van vereniging en collectieve onderhandelingen' (verdragen 87 en 98); • 'Uitbanning van gedwongen of verplichte arbeid' (verdragen 29 en 105); • 'Uitbanning van discriminatie in arbeid en beroep' (verdragen 100 en 111); • Verdrag over de minimumleeftijd, 1973 (nr. 138) • Verdrag over de ergste vormen van kinderarbeid, 1999 (nr. 182)
Ggo's	C 4.7. Genetisch gemodificeerde organismen (ggo's) mogen niet gebruikt worden.
	Chain of custody
	Vermenging van materiaal uit de categorieën 1 en 2 dat aan verschillende duurzaamheidseisen voldoet is toegestaan wanneer bij de eindgebruiker minimaal 70% van het mengsel aan alle relevante principes uit tabel 1 (van bijlage 4 bij de algemene uitvoeringsregeling van de SDE) en de daaronder liggende criteria voldoet en het overige materiaal voldoet aan de volgende eisen: <ul style="list-style-type: none"> • Vermenging van hout met genetisch gemodificeerd hout is in de hele keten niet toegestaan. • Het hout is niet gekapt in strijd met fundamentele mensenrechten.

	<p>Toelichting: Onder vermenging wordt verstaan: vermenging met ander hout uit de categorieën 1 en 2 dat niet aan de verschillende duurzaamheidseisen voldoet.</p> <p>De organisatie die een claim maakt ten aanzien van het voldoen aan dit criterium beschikt over een werkend Due Diligence Systeem waarmee aangetoond wordt dat er een laag risico is dat het overige materiaal niet aan deze eisen voldoet. Voorbeelden voor een dergelijk Due Diligence Systeem zijn de FSC Standaard 40-005 V3.0 en het Sustainable Biomass Partnership.</p>
--	---

Hieronder een overzicht van de criteria waarbij betrokkenheid een rol speelt en hoe die ingevuld dient te worden: tabel behorende bij C2.2.

Criterion + issue	Betrokken stakeholders
C11.1 en C11.2 Beheerplan en -systeem en EIA	Bij het opstellen van het beheerplan en het periodiek bijstellen van de planning wordt de resultaten van stakeholder betrokkenheid gebruikt. Er is sprake van proactief en transparant betrekken van getroffen belanghebbenden en betrekken van geïnteresseerde belanghebbenden op verzoek.
II 11.4 Monitoring	Bij het periodiek monitoren van de management activiteiten is sprake van proactief en transparant betrekken van getroffen belanghebbenden en betrekken van geïnteresseerde belanghebbenden op verzoek.
C7.1 Terreinen met een hoge beschermingswaarde	<p>Bij het vaststellen van de terreinen (waarden) wordt gebruik gemaakt van informatie afkomstig van het raadplegen van geïnteresseerde en getroffen belanghebbenden.</p> <p>Bij het ontwikkelen van de maatregelen worden geïnteresseerde en getroffen belanghebbenden betrokken.</p> <p>Onderdeel van de monitoring is het betrekken van geïnteresseerde en getroffen belanghebbenden.</p>

Definities:

Betrekken van belanghebbenden / Betrokkenheid: Het proces waarbij de bosbeheerder met geïnteresseerde en/of getroffen belanghebbenden communiceert, hen consulteert en/of de deelname van deze belanghebbenden mogelijk maakt, waarbij zeker wordt gesteld dat rechten en zienswijzen van deze belanghebbenden met betrekking tot hun belangen in beschouwing zijn genomen in het opstellen, het implementeren en het bijstellen van het management plan.

Genetisch gemodificeerd organisme Een organisme dat getransformeerd is door het inbrengen van een of meer transgenen. (TPAS)

Getroffen belanghebbenden: Elke persoon, groep van personen of entiteit die onderworpen is of die waarschijnlijk geraakt wordt door de effecten van de activiteiten van een bosbeheereenheid. Hierbij horen onder andere personen, groepen van personen of entiteiten die in de omgeving van de beheereenheid wonen of gevestigd zijn. Voorbeelden van getroffen belanghebbenden zijn:

- Lokale bevolking
- Inheemse volken
- Medewerkers/werknemers
- Benedenstroomse landeigenaren
- Diegenen die land- of gebruiksrechten hebben, inclusief landeigenaren

- Organisaties die geautoriseerd zijn of waarvan bekend is dat ze namens getroffen belanghebbenden handelen, zoals sociale en milieu NGOs, vakbonden etc.

Geïnteresseerde belanghebbenden: Elke persoon, groep van personen of entiteit die aangetoond heeft een belang in de activiteiten van de bosbeheerder te hebben, of waarvan bekend is dat hij/zij een belang heeft. Voorbeelden voor geïnteresseerde belanghebbenden zijn:

- Sociale en milieu-NGOs
- Vakbonden
- Lokale en nationale overheden
- Nationale of regionale kantoren van het certificeringssysteem

Traditionele eigendoms- en gebruiksrechten: De rechten van inheemse volken en de plaatselijke bevolking om land, gebieden en hulpbronnen, die van oudsher in eigendom waren, bezet werden of in gebruik waren of anderszins verworven werden, te bezitten, gebruiken, ontwikkelen en daarover zeggenschap uit te oefenen. (Conform UNDRIP artikel 26)

Plaatselijke bevolking: Een gemeenschap van elke omvang in of in de nabijheid van de beheereenheid, en ook diegene die zich dusdanig dichtbij bevinden dat ze een significant impact hebben op de economie of de milieuwaarden van de bosbeheereenheid, of wiens economieën, rechten of leefomgeving significant wordt beïnvloedt door de management activiteiten of door de bio-fysiske aspecten van de beheereenheid.

Inheemse volken: Personen en groepen van personen die als volgt kunnen worden geïdentificeerd of gekarakteriseerd:

- De sleutelkarakteristiek is zelfidentificatie als inheems persoon op het individuele niveau en de acceptatie door de gemeenschap als hun lid
- Historische continuïteit met pre-koloniale en/of pre-settler samenlevingen
- Een sterke verbindingen met het land of territorium en de erbij horende natuurlijke resources
- Een eigen, onderscheidend sociaal, economisch of politiek systeem
- Onderscheidende taal, cultuur en geloof
- Vormt een niet-dominante groep van de samenleving
- De vastberadenheid om hun voorouderlijke omgevingen en systemen te behouden en te reproduceren als onderscheidende volkeren en gemeenschappen

Traditionele kennis: Informatie, know-how, vaardigheden en praktijken die zijn ontwikkeld, voortgezet en doorgegeven van generatie op generatie binnen een gemeenschap, vaak als onderdeel van hun culturele of spirituele identiteit.
